

BIDET Taxandriamuseum

In de collectie van het Taxandriamuseum bevindt zich een bijzonder fraai meubelstuk uit het begin van de 19de eeuw, volledig in mahoniefineer uitgevoerd. Deze fijne houtsoort komt in de tweede helft van de 18de eeuw steeds meer in de mode en verdringt in de empiretijd de andere houtsoorten. Ook het rechte en lichte meubel uit de Biedermeiertijd wordt aanvankelijk in mahonie uitgevoerd.

Het hier afgebeelde meubel is geen ziekenstoel, zoals in tentoonstellingscatalogi vermeld, doch een stoel voor de intieme verzorging. Onder het afneembare deksel bevindt zich een zinken bekkenvormige bak. In de hoge rugleuning zijn onder een scharnierend deksel bakjes aangebracht. Hierin kunnen flacons met zepen en aromatisch oliën geplaatst worden. Dergelijk wasbekken voor het onderlichaam, *eene soort van leuningstoel; eene vrouwenbadkuip* wordt een bidet genoemd. Het ontleent zijn benaming aan het franse woord *bidet*, klein paardje, hetzij omwille van enige vormgelijkenis, hetzij omwille van de houding van wie erop zit.

Het schilderij van Louis-Léopold Boilly (1761-1845), *Toilette intime* of dat van François Boucher uit 1741 met dezelfde benaming, geeft een verduidelijking van het gebruik ervan. De dame zit te paard op het bidet en kan dus grondig de intieme zones bereiken. Het gebruik van een waterbak voor de persoonlijke hygiëne van de man komt al voor in de Romeinse tijd, doch dat gebruik verdwijnt al snel na de val van het rijk. Het bidet als meubeltje zou een uitvinding zijn van Franse meubelmakers op het einde van de 17de eeuw of het begin van de 18de eeuw. De vroegste geschreven vermelding van het bidet vindt men in 1710 van René-Louis de Voyer de Paulmy, markies d'Argenson (1694-1757). Hij noteerde dat hij het plezier had om een audiëntie te krijgen bij Mademoiselle de Prie, terwijl ze schrijlings op haar bidet zat. In dit eerste stadium komt het bidet enkel voor in Frankrijk bij vrouwen uit de hogere bevolgingsklassen, blijkbaar met weinig terughoudendheid op vlak van privacy. Het bidet is mobiel en past goed bij de libertijnse gebruiken in die dagen.

Net zoals bij de po, staat het bidet in de slaapkamer. Vandaar dat het meer dan een louter praktisch meubel is, in eerste instantie ontworpen om de meer intieme zones van het lichaam te reinigen. Het dient bovenal een luxueus en elegant object te zijn.

Al vroeg wordt het meubel omwille van zijn zuiverende toepassingen geassocieerd met anticonceptie en belandt zo in de 19de eeuw in de meest luxueuze bordelen. Omdat lichamelijke netheid lang baadt in een sfeer van zondigheid en dus af te raden is vanuit zedelijkheidsoogpunt, duurt het tot in de 20ste eeuw voor het meubel een plaats weet te verwerven in de beter uitgeruste badkamers op het vasteland. Echter niet in de Verenigde Staten of in het Verenigd Koninkrijk. Een Amerikaanse toeriste ontdekte tijdens haar verblijf in een Parijs hotel voor het eerst een bidet in haar badkamer en vroeg aan het kamermeisje: "Oh, hoe mooi, is het bedoeld om er baby's in te wassen?", waarop het Franse kamermeisje antwoordde: "Nee, Madame, het is bedoeld om de baby's eruit te wassen!"

Een studie over het gebruik van het bidet houdt een boeiend aspect in van de westerse cultuurgeschiedenis, namelijk de veranderende attitudes tegenover lichaamsverzorging en hygiene.

Tekst: Marie-Paule Peeters

Foto: Bram Luyts

Archief & Musea Turnhout

Gegevens:

- Materiaal: hout, zink
- Afmetingen : H 85,5 B 30.5 D 55.5

Inventaris:

- T09681, collectie Taxandriamuseum, Depot Archief & Musea Turnhout
- Taxandriamuseum, Begijnenstraat 28, 2300 Turnhout

Bibliografie:

- Kramers, *Algemeene kunstwoordentolk*, 1847
- Tentoonstelling, OCMW Antwerpen, 1988, *750 jaar St. Elisabethgasthuis*, cat.43.
- Tentoonstelling, Turnhout, 2005, *Stoelen met een verhaal*, p.23.
- Tentoonstelling, Brussel, 1981, *Volksgeneeskunde*, p.41.

Het object van de maand is een initiatief van Archief & Musea Turnhout. De objectfiche van dit of van een ander object kan steeds geraadpleegd worden op onze website (doorklikken naar Object van de Maand).

Archief & Musea Turnhout • Druivenstraat 18 • B-2300 Turnhout

Tel: +32 14 44 33 98 • www.archiefenmuseaturnhout.be

v.u.: Eric Vos, Boomstraat 6, B-2300 Turnhout, +32 14 44 33 11